

Наталія ЛИПОВСЬКА

д.держ.упр., професор кафедри

державного управління і місцевого самоврядування,

НТУ «Дніпровська Політехніка»

Айна ТИМЧУК

аспірантка

РЕАГУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ НА ГУМАНІТАРНУ КРИЗУ

Європейський Союз надає гуманітарну допомогу з 1992 року в більш ніж 110 країнах, щороку охоплюючи мільйони людей по всьому світу. Допомога ЄС надається суворо через гуманітарні партнерські організації, включаючи агентства ООН, неурядові організації та інституції Червоного Хреста, які підписали угоди про партнерство з Європейським Союзом. ЄС уважно відстежує використання коштів ЄС через свою глобальну мережу гуманітарних експертів і має чіткі правила, які забезпечують належне витрачання фінансування.

Гуманітарні кризи в усьому світі продовжують наростати. Хоча конфлікти та насильство є джерелом основних гуманітарних потреб, ситуація дедалі більше погіршується через стихійні лиха, такі як посуха чи повені, які сприяють зміні клімату та погіршенню стану навколишнього середовища. Щоб допомогти тим, хто найбільше постраждав у всьому світі, Комісія прийняла свій початковий щорічний гуманітарний бюджет у розмірі 1,5 мільярда євро на 2022 рік.

Комісар з управління кризовими ситуаціями Янез Ленарчич сказав: «Гуманітарні потреби на найвищому рівні і продовжують зростати. Здебільшого це пов'язано з конфліктами, але все частіше через глобальні проблеми, такі як зміна клімату та COVID-19. Наше гуманітарне фінансування дозволить ЄС зробити свій внесок і продовжувати рятувати життя та покривати основні потреби постраждалого населення. Окрім реагування на нові та дуже помітні кризи, бюджет гарантує, що ми не відволікаємось від вирішення існуючих, затяжних чи повторюваних гуманітарних криз, таких як Колумбія чи Південний Судан чи ситуація народу рохінджа» [1].

Гуманітарна допомога ЄС у 2022 році мала розподілятися наступним чином: 469 млн євро планувалось виділити країнам Африки на південь від Сахари для підтримки тих, хто потерпає від кризи продовольства та харчування, що посилюється конфліктом у Сахелі (Буркіна-Фасо, Малі, Мавританія та Нігер); і тих, які були переміщені внаслідок насильства в Центральноафриканській Республіці, басейні озера Чад (Чад, Камерун і Нігерія), Південному Судані та країн Африки (Джибуті, Ефіопія, Кенія, Демократична Республіка Конго та Сомалі (станом на 01.02.2022)).

351 млн євро гуманітарного фінансування ЄС планувалось для задоволення потреб на Близькому Сході та в Північній Африці для вирішення кризи в Сирії, а також потреб біженців у сусідніх країнах Близького Сходу, а також критичної ситуації в Ємені.

188 млн євро планувалось спрямувати на допомогу найбільш вразливим групам населення Азії та Латинської Америки. В Азії це включає кризи в Афганістані та рохінджа (Бангладеш і М'янма). У Латинській Америці ЄС продовжить надавати допомогу тим, хто постраждав від кризи у Венесуелі та Колумбії, а також на Гаїті.

152 млн євро мали фінансувати проекти в Південно-Східній Європі та Європейському сусідстві, спрямовані на вирішення криз в Україні, Західних Балканах та на Кавказі, а також на наслідки кризи в Сирії в Туреччині [1].

Решта 370 млн євро мали бути використані на непередбачувані кризи або раптові піки існуючих криз, а також на інші операції.

Проте 24 лютого 2022 р. Європейський Союз, як й інші країни світу, зіткнулись з безпрецедентним гуманітарним викликом – війною у серці Європи.

Понад 3 місяці в Україні триває війна. Десятки населених пунктів опинились на межі/ в умовах гуманітарної кризи. В заявах лідерів країн Європейського Союзу лунає: «Гуманітарна криза в Україні продовжує займати всі думки і впливати на дії» [2].

ЄС об'єднався у своїй непохитній підтримці України і посилив політичну, гуманітарну, фінансову та військову допомогу цій країні. Європейська Комісія також тісно співпрацює з сусідніми з Україною державами, щоб підтримати їх у забезпеченні захисту людей, які тікають від вторгнення.

Від початку російської агресії ЄС мобілізував близько 4,1 млрд євро для загальної економічної, соціальної та фінансової стійкості України у вигляді надзвичайної макрофінансової допомоги, бюджетної підтримки, екстреної допомоги, реагування на кризи і гуманітарної допомоги. Заходи військової допомоги також були надані в рамках Європейського фонду миру на суму 1,5 млрд євро, які будуть використані для відшкодування державам-членам матеріальної військової підтримки Україні [3].

Рада міністрів Європейського Союзу під час засідання у Брюсселі у травні 2022 р. затвердила виділення Україні четвертого траншу допомоги на суму 500 млн євро на закупівлю зброї та інші оборонні потреби. Ці гроші виділяються з Європейського Фонду Миру (Європейський Фонд Миру не входить до бюджету ЄС, він формується за рахунок внесків від країн-членів та призначений для фінансування безпекових операцій Євросоюзу). Загальна сума виділеної Україні Європейським Союзом військової допомоги сягає два мільярди євро, не враховуючи допомоги від окремих країн-членів Європейського Союзу [4].

Глобальна кампанія зі збору коштів «Stand Up for Ukraine» зібрала 9 квітня 9,1 млрд євро, включно з 1 млрд від Європейської Комісії, для людей, які рятуються від російського вторгнення всередині України і за кордоном. Окрім цього, Європейський банк реконструкцій та розвитку оголосив про додатковий кредит у 1 млрд євро на задоволення потреб осіб, переміщених внаслідок вторгнення [3].

ЄС поширив свою підтримку на українську економіку загалом і на фінансову життєздатність, на підтримку функціонування українського уряду та на його спроможність покрити основні витрати. У період з березня до травня 2022 року Україні було виділено 1,2 млрд євро макрофінансової допомоги. ЄС також надає додаткову грантову допомогу у розмірі 120 млн євро для підтримки розбудови держави та забезпечення життєздатності [3].

Окрім того, у травні Комісія запропонувала надати Україні додаткову макрофінансову допомогу у вигляді кредитів на суму до 9 млрд євро, яка буде доповнена підтримкою інших двосторонніх та багатосторонніх міжнародних партнерів. 243 млн євро виділяються на програми гуманітарної допомоги для підтримки цивільних осіб, які постраждали внаслідок війни в Україні. Із цих коштів 230 млн євро призначено Україні і 13 млн євро – Молдові, для допомоги людям, які рятуються від агресії. Ця гуманітарна допомога від ЄС передбачає забезпечення продуктами харчування, водою, медичними послугами, притулком та допомогою в задоволенні базових потреб таких осіб [3].

Також 330 млн євро підуть на програму екстреної допомоги, спрямовану на те, щоб забезпечити доступ до основних товарів та послуг, таких як освіта, охорона здоров'я і їжа. Водночас вона допомагає захистити населення, як внутрішньо переміщених осіб, так і приймаючі громади, а також підтримати малі та середні підприємства і сільське господарство. Іншою важливою ціллю є відбудова дрібної цивільної інфраструктури, забезпечення енергетичної безпеки і посилення кібербезпеки, свобода ЗМІ та дії, спрямовані за запобігання дезінформації.

Через Механізм захисту цивільного населення ЄС спрямовується надання Україні гуманітарну допомогу від 29 країн – 27 країн-членів ЄС, Норвегії і Туреччини. Це включає життєво необхідні товари, як-от ліки, продукти харчування і предмети притулку, а також стратегічне обладнання, наприклад, пожежні машини, генератори енергії, автомобілі швидкої допомоги та мобільні лікарні.

Крім цього, Європейська Комісія реалізує додаткові заходи підтримки: синхронізація електромережі України з ЄС; призупинення стягнення імпорного мита на весь український експорт до ЄС; розробка плану дій зі створення «Шляхів солідарності», щоб забезпечити Україні можливість експортувати зерно, а також імпортувати необхідні їй товари – від гуманітарної допомоги до кормів для тварин і добрив.

Щоб відновити Україну після війни, будуть потрібні великі глобальні фінансові зусилля. Зусилля з відбудови повинні бути очолені українською владою у тісному партнерстві з ЄС і ключовими партнерами, як-от «Велика сімка» і «Велика двадцятка», а також з міжнародними фінансовими установами та міжнародними організаціями. Також було оголошено міжнародну координаційну платформу «Платформа відбудови України», яку очолює Комісія та український уряд. Ця Платформа відповідатиме за підтримку плану відбудови, укладеного і втіленого Україною, за підтримки адміністративного потенціалу і технічної допомоги з боку ЄС. Вона об'єднає партнерів і організації, які надають допомогу, включно з державами-членами ЄС, інших двосторонніх і багатосторонніх партнерів та міжнародні фінансові інститути. Український парламент і Європейський Парламент братимуть участь у якості спостерігачів.

Для підтримки плану реконструкції Європейська Комісія запропонувала створити Фонд «Rebuild Ukraine» як основний правовий інструмент підтримки з боку ЄС, шляхом поєднання грантів і кредитів. Він буде вбудований в бюджет ЄС, тим самим забезпечуючи прозорість, підзвітність і належне фінансове управління цією ініціативою, з чітким зв'язком з інвестиціями та реформами [3].

Деякі скептики зазначають, що Україна має попереду ще тривалий шлях, перш ніж усі європейські країни зможуть підтримати її вступ. Для кожного народу шлях завжди був довгий, але країни Європейського Союзу налаштовані на те, щоб підтримати українське суспільство на цьому шляху.

Список використаної літератури

1. EU at forefront of global humanitarian response: €1.5 billion for 2022. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_363
2. Заява ВДО щодо України. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/press-release/811141.html>
3. Допомога ЄС Україні. URL: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine_uk
4. ЄС затвердив €500 мільйонів нової допомоги Україні. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/05/17/7346660/>

Тетяна МАМАТОВА

д.держ.упр., проф., професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування, НТУ «Дніпровська Політехніка»

Ірина ЧИКАРЕНКО

д.держ.упр., проф., завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування, НТУ «Дніпровська Політехніка»

Владислав БОРИСЕНКО

аспірант

ПІДХОДИ ДО ВІДНОВЛЕННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЗІЛЬЄНТНОСТІ (СТІЙКОСТІ) СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Резильєнтність (resilience) у економічній сфері та сфері публічного управління розглядається як здатність системи (наприклад, громади/спільноти) поглинати руйнівні впливи і при цьому зберігати основні функції та структуру. Забезпечення резильєнтності передбачає свідоме керування процесом адаптування системи з метою збереження певних її якостей та дозволити іншим зникнути, при цьому зберігаючи сутність (або «ідентичність») системи [1; 8].

На думку європейських дослідників, сільські громади по всій Європі зараз стикаються з великими проблемами, пов'язаними з соціальними, економічними та екологічними перетвореннями Антропоцену (Anthropocene – неформальний термін, що позначає геологічну